

ഭരണാധികാരിയോടുള്ള യുദ്ധം
ബാഗിയും വവാരിജും

അബ്ദുൽ ഹകീം ഹസൻ فك الله أسره

ഭരണാധികാരിയോടുള്ള യുദ്ധം ബാഗിയും വവാരിജും

അബ്ദുൽ ഹകീം ഹസൻ فك الله اسره

ഭരണാധികാരിക്ക് എതിരെയുള്ള ഏതൊരു നീക്കവും
 ഖവ്വരിജിന്റെ മൻഹജിലാണ് ഉൾപ്പെടുകയെന്ന
 അതിവിചിത്രമായ വാദം ഉയർത്തുന്നവരാണ്
 ആധുനിക കാലത്തെ മുർജിഅ. അവരെ. ഖവ്വരിജ്
 ആയി പ്രഖ്യാപിക്കാനും അവരെക്കെതിരെ നടത്തുന്ന
 വ്യയത്തിന്റെയും പകുതി ഊർജ്ജം ഭരണാധികാരികളെ
 നസ്റീഹത് നടത്താൻ ഉപയോഗിച്ചിരുന്നുവെങ്കിൽ
 അതത്ര ഉചിതമായി തീരുമായിരുന്നു. പ്രവാചകനിൽ
 നിന്ന് പ്രവാചകത്വം അനന്തരമെടുത്ത ഒരു വിഭാഗം
 എന്ന നിലക്ക് തങ്ങളുടെ ഉത്തരവാദിത്വം നിർവഹിച്ച
 മഹോന്നതരിൽ അവർക്ക് ഇടം കിട്ടുമായിരുന്നു.

എന്നാൽ തങ്ങളെ തീറ്റിപ്പോറ്റുന്ന ത്യാഗുതുകളെ
 തൃപ്തിപ്പെടുത്താൻ വേണ്ടി നീതിമാന്മാരുടെ
 ഇജ്തിഹാദിനെ പോലും തക്ഫീർ ചെയ്യുകയും
 വിദ്വേഷമായി മുദ്രകുത്തുകയും ചെയ്യുന്നു അവർ.
 ശരീഅതിന് വിരുദ്ധമായ ഭരണത്തെ
 അംഗീകരിക്കാനും അതിന് വേണ്ടി ഓശാന പാടാനും
 അവർക്ക് യാതൊരു മനസ്താപം പോലുമില്ല.
 ഖവ്വരിജും ബാഗിയും തമ്മിലുള്ള വ്യത്യാസം
 വ്യക്തമാക്കിക്കൊണ്ട് ശയ്ഖുൽ ഇസ്ലാം ഇബ്നു
 തയ്മിയ്യ പറഞ്ഞത് മുന്നിൽ വെച്ചുകൊണ്ടാണ് ഈ
 ലഘു ലേഖ തയ്യാറാക്കിയിരിക്കുന്നത്.

നേര് തേടുന്ന വിദ്യാർത്ഥികൾക്കായി ഇത്
സമർപ്പിക്കുന്നു.

- അബ്ദുൽ ഹകീം ഹസൻ

4 ജമാദുൽ അഖ്യാൽ 1446,

5 നവംബർ 2024

ഖവാരിജിനെ നിർവചിക്കുമ്പോൾ ഇമാം അശ്ശഹറസ്താനി

ഇങ്ങനെ പറയുന്നു, "മുസ്ലിംകൾ അംഗീകരിച്ച തങ്ങളിലെ സച്ചരിതരായ ഭരണാധികാരികൾക്കെതിരെ കലാപം നടത്തുന്നവരാണ് ഖവാരിജ്. അത് സ്വഹാബതിന്റെ കാലത്ത് റാശിദി ഖലീഫമാർക്കെതിരെ നടന്ന കലാപങ്ങളോ, അതല്ലെങ്കിൽ അതിനുശേഷം ഏതുകാലത്തുമുള്ള സച്ചരിതരായ ഭരണാധികാരികൾക്ക് എതിരെയുള്ള കലാപങ്ങളോവാകാം" (അൽ മിലലു വന്നിഹൽ)

ഭരണാധികാരികൾക്കെതിരെ യുദ്ധം ചെയ്യുകയോ യുദ്ധത്തിന് ആഹ്വാനം ചെയ്യുകയോ ചെയ്യുന്നവരെ ഇന്ന് പൊതുവിൽ ഖവാരിജ് എന്നാണ് ചില പ്രത്യേക ആളുകൾ വിളിച്ചുവരുന്നത്. അവർക്കനുകൂലമായി ഇമാം അശ്ശഹറസ്താനിയുടെ ഉപരി സൂചിതവ്യാഖ്യാനവുമുണ്ട്.

നാം മുകളിൽ സൂചിപ്പിച്ച വ്യാഖ്യാനമാണ് നൽകുന്നതെങ്കിൽ അത് അന്യായമായി പോകും. ഈ മാനദണ്ഡപ്രകാരം കാര്യങ്ങളെ സമീപിച്ചാൽ ഖലീഫ അലിക്കെതിരെ യുദ്ധം നയിച്ച ഉമ്മ ആഇശയും മുആവിയയും അവരോടൊപ്പം ഉണ്ടായിരുന്ന സ്വഹാബതും ഖവാരിജാണെന്ന് പറയേണ്ടി വരും. അതേപോലെ ഉമ്മ ആഇശക്കൊപ്പം ഖലീഫ അലിക്കെതിരെ പുറപ്പെട്ട ത്വൽഹയും സുബയ്റും സഹിതം എല്ലാവരും ഖവാരിജാണെന്ന് പറയേണ്ടിവരും. ബദരികളായ അവർ സ്വർഗ്ഗം വാഗ്ദാനം ചെയ്ത് ഉറപ്പിക്കപ്പെട്ടവരായിരുന്നുവല്ലോ. അതേപോലെ യസീദിന്റെ കാലത്ത് ഖുറൂജ് നടത്തിയ നബിയുടെ പേരക്കിടവായ ഹുസയ്നും ഖവാരിജാണെന്ന് വരും. സ്വർഗത്തിൽ യുവാക്കളുടെ നേതാവാണെന്ന് വാഗ്ദാനം നൽകപ്പെട്ട ആളാണ് അദൂഹം. അബ്ദുൽ മലികിന്റെ കാലത്ത് ഖുറൂജ് നടത്തുകയും പിന്നീട് മക്ക

സഹിതം ഇസ്‌ലാമിക ലോകത്തെ അതിസുപ്രധാനമായ പല പ്രദേശങ്ങളുടെയും ഖലീഫയായി അവരോധിക്കപ്പെടുകയും ചെയ്ത അബ്ദുല്ലാഹിബ്നു സുബയ്റിനെയും ഖവാരിജായി പ്രഖ്യാപിക്കേണ്ടി വരും. പിന്നീട് അദ്ദേഹത്തിനെന്നതിരെ യുദ്ധം ചെയ്തവരെയും ഖവാരിജിൽ പെടുത്തേണ്ടി വരും. ഇപ്പറഞ്ഞവരെല്ലാവരും നിലവിലുണ്ടായിരുന്ന ഭരണകൂടത്തിന് എതിരെയും ഖലീഫക്കെതിരെയും വുറുജ് നടത്തിയ സ്വഹാബികളാണ്.

ത്വൽഹയും സുബയ്റിനെയും പോലുള്ളവർ നീതിമാനരായ പ്രവാചകാനുചരന്മാരാണെന്നും, അവരിൽ കുഫ്റോ ഫിസ്‌ഖോ ആരോപിക്കാൻ പാടില്ലെന്നതും ഇസ്‌ലാമിക സമൂഹത്തിൽ അഭിപ്രായ ഐക്യമുള്ള വസ്തുതയാണ്. തങ്ങളുടെ ഇജ്തിഹാദിന്റെ പരിണതിയിൽ അവർ ശരിയിലായാലും തെറ്റിലായാലും അവർക്ക് പ്രതിഫലമുണ്ട്. അതുകൊണ്ട് തന്നെയാണ് ബാഗി ഫാസിഖ് അല്ലെന്ന് ഫുഖഹ പൊതുവായി (അലൽ ഇത്പ്ലാഖ്) പറയുന്നത്.

അതിനാലാണ് പഴയകാല പണ്ഡിതരും ഗ്രന്ഥകർത്താക്കളും തങ്ങളുടെ പുസ്തകങ്ങളിൽ ഭരണാധികാരികൾക്കെതിരെ നടത്തിയ എല്ലാത്തരം യുദ്ധങ്ങളെയും ബാഗികളുമായുള്ള യുദ്ധം (قتال اهل البغي) എന്ന ശീർഷകത്തിന് കീഴിലാണ് ഉൾപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്നത് എന്ന് കാണാനാകും. അല്ലാതെ, ഖവാരിജിന് എതിരെയുള്ള യുദ്ധം എന്നല്ല. ഉദാഹരണത്തിന്, അബൂബക്കറിന്റെ കാലത്ത് അദ്ദേഹം 'ഖവാരിജി'നോട് നടത്തിയ യുദ്ധങ്ങൾ, ജമലിലെയും സ്വിഫ്‌ഫീനിലെയും യുദ്ധങ്ങൾ, അതേപോലെ ഇസ്‌ലാമിക ലക്ഷ്യങ്ങളുമായി ബന്ധപ്പെട്ട മറ്റു

പല യുദ്ധങ്ങളും ഒക്കെ ബാഗികളോടുള്ള യുദ്ധമെന്നാണ് രേഖപ്പെടുത്തപ്പെട്ടിട്ടുള്ളത്.

അതുകൊണ്ട് തന്നെ നാം മുകളിൽ സൂചിപ്പിച്ച നിർവചനം നൽകിയ ഇമാം അശ്ശഹറസ്താനിയുടെ നിലപാട് നീതിയുക്തമല്ല. അത് സ്വഹാബതിന് മേലും ഗുരുതരമായ ആരോപണം ഉന്നയിക്കുന്നതിന് കാരണമായി തീരും. അവിടെയാണ് ഇമാം അശ്ശഹറസ്താനിയെ കുറിച്ച് നാം അറിയേണ്ടത്.

അശ്ശഹറസ്താനി എന്ന പേരിൽ വിശ്രുതനായ ശാഫിഇ പണ്ഡിതനായ മുഹമ്മദ് ബിൻ അബ്ദുൽ കരീം ബിൻ അഹ്മദ്, ശഹറസ്താനിൽ ജനിച്ച് ബാഗ്ദാദിൽ താമസിക്കുകയും ചെയ്ത അലങ്കാര ശാസ്ത്രത്തിലും ഉസ്തുലിലും അവഗാഹമുള്ള പണ്ഡിതനായിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ 'അൽ മിലലു വന്നിഹൽ' എന്ന ഗ്രന്ഥം ഭരണകൂടത്തിലെ ദിവാനിൽ അധികാരസ്ഥാനം വഹിച്ചിരുന്ന വ്യക്തിയെ തൃപ്തിപ്പെടുത്താൻ വേണ്ടി രചിച്ചതാണെന്ന് ഇമാം ഇബ്നു തയ്മിയ്യ ആരോപിച്ചിട്ടുണ്ട്. ഭരണാധികാരിയെ തൃപ്തിപ്പെടുത്താൻ വേണ്ടി രചിച്ചത് കൊണ്ടുതന്നെ ഏതുതരം ഭരണകൂടത്തിനെതിരെയുള്ള വുറുജിനെയും ഖവാരിജ് മൻഹജിലാണ് അദ്ദേഹം ഉൾപ്പെടുത്തിയതെന്നതിൽ അത്ഭുതത്തിന് ഇടമല്ല. 'അൽ മുസാറആ' എന്ന ഗ്രന്ഥവും അതേ അധികാരിക്ക് വേണ്ടി രചിച്ചതായിരുന്നു. ശീഇയ്യയുടെ തത്വചിന്തയോടുള്ള അദ്ദേഹത്തിനുള്ള ചായ്വ് ഇബ്നു തയ്മിയ്യയുമായുള്ള സംവാദത്തിന് പോലും നിമിത്തമായിട്ടുണ്ട്. ബാത്രിനി ഇസ്മാഇലികളുടെ ഉദ്ധരണികൾ പലപ്പോഴും അദ്ദേഹത്തിൽ നിന്ന്

ഉണ്ടായിട്ടുണ്ടായിരുന്നതിനാൽ ചിലർ അദ്ദേഹത്തെ
ഇസ്‌മായിലിയായി മുദ്രകുത്തിയിട്ടുണ്ടെങ്കിലും അത് അല്പം
അതിർ വിട്ട ആരോപണമാണ്. എന്നാൽ അദ്ദേഹത്തെ ശീഅ
എന്ന് പറയുന്നത് യാതൊരു പിശകുമില്ല.

എന്നാൽ, അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ ഇമാമി ശീഅയുടെ
ചില വാദഗതികളെ അദ്ദേഹം ഖണ്ഡിക്കാൻ
ശ്രമിക്കുന്നുണ്ടെന്നത് നേരാണ്. പക്ഷെ, അത് താൻ
ആർക്കുവേണ്ടിയാണോ ഗ്രന്ഥങ്ങൾ രചിച്ചത്, അവരെ
തൃപ്തിപ്പെടുത്തുകയെന്ന ഉദ്ദേശ്യത്താൽ മാത്രമാണ് അങ്ങനെ
ചെയ്തത്.

തന്റെ 'അൽ മിലലു വന്നിഹലി'ന്റെ തുടക്കത്തിൽ
മലകുകളുമായി ഇബ്‌ലീസ് നടത്തുന്ന സംവാദത്തെ കുറിച്ചുള്ള
പരാമർശം കാണാം. യഥാർഥത്തിൽ അത്തരമൊരു
സംഗതിക്ക് പ്രമാണങ്ങളിൽ യാതൊരു
പിൻബലവുമില്ലാത്തതാണ്. അവയുടെ സനദ് പോലും
രേഖപ്പെടുത്താൻ അദ്ദേഹം തുനിഞ്ഞിട്ടുമില്ല. പ്രവാചകനിൽ
നിന്നോ, ഏതെങ്കിലും സഹാബിയിൽ നിന്നോ, ഒരു ഇമാമിൽ
നിന്നുപോലും അങ്ങനെയൊന്നും നിവേദനം ചെയ്യപ്പെട്ടിട്ടില്ല.
ചില മുഅ്തസിലുകളായ തത്വജ്ഞാനികളുടെയും,
ക്രിസ്ത്യാനികളുടെയും പുസ്തകങ്ങളിൽ മാത്രമാണ്
നമുക്കത് കാണാൻ സാധിച്ചിട്ടുള്ളൂ.

ഇമാം അശ്ശഹറസ്‌താനിയുടെ പ്രസ്തുത നിർവചനത്തെ
ഖണ്ഡിച്ചു കൊണ്ട് ഇമാം ഇബ്‌നു തയ്മിയ്യ പറയുന്നു,

"ഖവാരിജ് എന്നതും ബാഗി എന്നതും വിഭിന്നങ്ങളല്ലാത്ത കേവലം നാമങ്ങൾ മാത്രമാണെന്ന കാര്യത്തിൽ ഇജ്മാഉണ്ടെന്ന് ആരവകാശപ്പെട്ടാലും അത് ബാത്രിലാണ്" (ഫതാവ).

ഖവാരിജിനും ബാഗിക്കും ഇടയിൽ ഭിന്നത കൽപ്പിക്കുന്നവരിൽ ചില ഹനഫികളും ശാഫീഇകളും ഹൻബലികളുമുണ്ട്. ഇവർക്കിടയിൽ വ്യത്യാസം കൽപ്പിക്കാതിരുന്നാൽ ഭരണകൂടത്തിനെതിരെ ഖുറൂജ് നടത്തുന്ന ഖവാരിജും, ഭരണകൂടത്തിനെതിരെ ഖുറൂജ് നടത്തുന്ന നീതിമാനായ മുജ്തഹിദും ഒരേ പോലെയാണെന്ന് വരും. ചിലയാളുകൾ ബാഗികളെ ഫാസിഖെന്ന് വിളിച്ചിട്ടുണ്ടെന്നതിനാൽ കാര്യം ഗൗരവമുള്ളതാണ്. എന്നാൽ അലിയോട് യുദ്ധം ചെയ്ത സ്വഹാബതിന്റെ നീതിബോധത്തിന്റെ കാര്യത്തിൽ അഹ്ലുസ്സുന്നക്ക് യാതൊരു വിധോജിപ്പുമില്ലാത്തതാണെന്ന് നാം ഓർക്കണം.

അലിയോട് ജമലിലും സ്വിഫ്ഫീനിലും യുദ്ധം ചെയ്ത ആളുകൾക്കും, നഹ്റവാനിൽ യുദ്ധം ചെയ്ത ആളുകൾക്കും ഇടയിൽ ഉലമ വ്യത്യാസം കൽപ്പിച്ചിട്ടുണ്ട്. അതിന്റെ കാരണം, ഇവ്ജിഷയത്തിൽ പ്രവാചകനിൽ നിന്ന് വന്നിട്ടുള്ള സുവ്യക്ത പ്രമാണങ്ങളാണ്. നബി പറഞ്ഞതായി മുസ്ലിമിൽ ഇങ്ങനെ കാണാം, "മുസ്ലിംകൾക്കിടയിലെ അഭിപ്രായാന്തര വേളയിൽ ചിലർ ദീനിൽ നിന്ന് പുറപ്പെട്ട് പോകും. രണ്ടു കൂട്ടരിൽ സത്യത്തോട് ഏറെ അടുത്തു നിൽക്കുന്നവർ അവരോട് യുദ്ധം ചെയ്യും"(ബുഖാരി 7109, മുസ്ലിം 1064).

ഈ ഹദീസിൽ മൂന്ന് വ്യത്യസ്ത കക്ഷികളെ കുറിച്ചുള്ള സ്മരണ കാണാം. മുസ്‌ലിംകൾക്കിടയിൽ അഭിപ്രായാന്തരത്തിലായ രണ്ട് സംഘങ്ങൾ എന്ന് പറഞ്ഞിരിക്കുന്നത് ഖലീഫ അലിയുടെയും മുആവിയയുടെയും സംഘങ്ങളെയാണ്. ആ സമയത്താണ് ഇസ്‌ലാമിൽ നിന്ന് പുറത്ത് പോകുന്ന മറ്റൊരു കക്ഷി പുറപ്പെട്ടതെന്ന് നബി പറഞ്ഞത്. ഖലീഫ ഉസ്‌മാന്റെ വധവുമായും അതിന്റെ പ്രതിക്രിയയുമായും ബന്ധപ്പെട്ട് മുസ്‌ലിംകൾക്കിടയിൽ അഭിപ്രായ വ്യത്യാസം ഉടലെടുക്കുകയും അത് യുദ്ധത്തിലേക്ക് ചെന്നെത്തുകയും ചെയ്ത വേളയിലാണ് അവർ പുറപ്പെട്ടത്, ആ മൂന്നാമത്തെ വിഭാഗം ഖവാരിജ് ആണ്. അഭിപ്രായാന്തരം സംഘട്ടനത്തിലെത്തിയതോടെ യുദ്ധം അവസാനിപ്പിക്കാനായി ആദ്യത്തെ ഇരുകൂട്ടരും നടത്തിയ മധ്യസ്ഥ ശ്രമങ്ങളെ ചോദ്യം ചെയ്തുകൊണ്ടാണ് പുതിയ വിഭാഗത്തിന്റെ രംഗപ്രവേശം.

മുൻപ് അഭിപ്രായ വ്യത്യാസത്തിലായിരുന്ന രണ്ട് കക്ഷികളിൽ സത്യത്തോട് ഏറ്റവും അടുത്ത് നിൽക്കുന്ന വിഭാഗമായിരിക്കും ദീനിൽ നിന്ന് പുറത്തുപോയ ആ മൂന്നാം വിഭാഗത്തോട് യുദ്ധം ചെയ്യുകയെന്നാണ് നബി പറഞ്ഞത്. സത്യത്തോട് അടുത്ത് നിൽക്കുന്ന വിഭാഗം ഏതാണെന്ന സൂചനയും നബി നൽകിയിട്ടുണ്ട്. അമ്മാർ ബിൻ യാസിറിനെ മുറിച്ച് നബി പറഞ്ഞു, "കഷ്ടം... അമ്മാറിന്റെ കാര്യം..! ബാഗികളായ ഒരു വിഭാഗം അദ്ദേഹത്തെ വധിക്കും. അദ്ദേഹം അവരെ സ്വർഗത്തിലേക്ക് നയിക്കും, അവരേദ്ദേഹത്തെ നരകത്തിലേക്കും" (ബുഖാരി 447).

ഇബ്നു ഹജർ അസ്ഖലാനി പറയുന്നു, "പ്രവാചകത്വത്തിന്റെ സത്യതയുടെ അടയാളമാണ് ഈ ഹദീസ്. അതേപോലെ അലിയുടെയും അമ്മാറിന്റെയും ശ്രേഷ്ഠതയും ഇത് വ്യക്തമാക്കുന്നു. യുദ്ധകാര്യത്തിൽ അലി നേരിന്റെ ഭാഗത്തായിരുന്നില്ല എന്ന നാസിബികളുടെ ഖണ്ഡനം കൂടിയാണിത്" (ഫതഹുൽ ബാരി 1 / 646). ഇബ്നു കമീർ പറയുന്നു, "ഇരു കൂട്ടരിൽ മുആവിയയുടെയും അദ്ദേഹത്തിന്റെ സംഘത്തേക്കാളും സത്യത്തോട് ഏറ്റവും അടുത്ത് നിന്നത് അലിയും സംഘവുമായിരുന്നു" (അൽ ബിദായ വന്നിഹായ 6 / 220).

എന്നാൽ അമ്മാറിനെ യുദ്ധത്തിലേക്ക് കൂട്ടി കൊണ്ടുവന്ന അലിയാണ് അദ്ദേഹത്തെ വധിച്ചതെന്ന മുആവിയയുടെ പ്രസ്താവനയെ അഹ്ലുസ്സുന്ന തള്ളിക്കളഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. അതൊരു ദുർവ്യാഖ്യാനം മാത്രമാണെന്ന് ഇബ്നു കമീർ പറയുന്നു. അമ്മാറിന്റെ മരണത്തിന് ഉത്തരവാദി ഖലീഫ അലിയാണെന്ന മുആവിയയുടെ ദുർവ്യാഖ്യാനത്തെ തള്ളിക്കളഞ്ഞു കൊണ്ട് ഇമാം അബൂ അൽ മആലി തന്റെ 'അൽ ഇർശാദി'ൽ ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞത് ഇമാം ഖുർതുബി ഉദ്ധരിക്കുന്നുണ്ട്, "അങ്ങനെയെങ്കിൽ തന്റെ സൈന്യത്തോടൊപ്പം ഹംസയെ യുദ്ധത്തിലേക്ക് കൊണ്ടുവന്ന നബിയാണ് അദ്ദേഹത്തിന്റെ മരണത്തിന് ഉത്തരവാദിയെന്ന് പറയേണ്ടി വരും" (അത്തദ്കിറ 2 / 222).

അങ്ങനെ ഇസ്ലാമിൽ നിന്ന് പുറപ്പെട്ട് പോയ അവരോട് നഹ്റവാനിൽ വെച്ച് യുദ്ധം ചെയ്തത് സത്യത്തോട് അടുത്ത് നിന്ന ഖലീഫ അലിയായിരുന്നു. അവരോട് അലി യുദ്ധം

ചെയ്യാനുള്ള കാരണങ്ങൾ കൂട്ടി നബി വചനത്തിലുണ്ട്.
"നിങ്ങളവരെ എവിടെ വെച്ച് കണ്ടാലും വരെ കൊന്നുകളയുക.
അവരെ വധിക്കുന്നതിന്റെ പ്രതിഫലം അന്ത്യനാളിൽ
അല്ലാഹുവിന്റെ അടുത്ത് ഒത്തിരി അധികമുണ്ടായിരിക്കും"
(ബുഖാരി 3414, 3415, മുസ്ലിം 1065, 1066). അവരോട് യുദ്ധം
ചെയ്യുന്നതിന്റെ പ്രതിഫലത്തെ കുറിച്ച് നബി പറഞ്ഞത്
നിങ്ങളറിഞ്ഞിരുന്നുവെങ്കിൽ നിങ്ങൾ മറ്റെല്ലാ കർമ്മങ്ങളും
ഉപേക്ഷിക്കുമായിരുന്നു (മുസ്ലിം 1066) വെന്നാണ്. അത്
നഹ്റവാനിൽ വെച്ച് ഖവാരിജുമായി നടന്ന യുദ്ധത്തെ കുറിച്ച
കാര്യങ്ങളാണ്.

ഖവാരിജിനോട് സ്വീകരിക്കേണ്ട നടനിലപാടുകൾ നബി
വ്യക്തമാക്കിയിട്ടുണ്ട്. എന്നാൽ അതേപോലെ ജമലിലെയും
സ്വിഫ്ഫീനിലെയും യുദ്ധങ്ങളിലേക്കുള്ള കർമ്മപദ്ധതിയുടെ
സൂചനകൾ നമുക്ക് കാണാനാവില്ല. അവിടെ ചിലർ ഒരു
കക്ഷിയോട് ചേർന്ന് യുദ്ധം ചെയ്തു. മറ്റു ചിലർ മറ്റൊരു
കക്ഷിയുടെ കൂട്ടത്തിലായിരുന്നു. എന്നാൽ
ഇരുകക്ഷികളിലുമായി അണിചേർന്നവരിൽ ബദറിൽ
പങ്കെടുത്ത മുതിർന്ന സ്വഹാബത്തിന്റെ എണ്ണം
കണക്കാക്കിയാൽ അത് ആറിൽ അധികമാവില്ലെന്ന് ചരിത്ര
ഗ്രന്ഥങ്ങളിൽ നിന്ന് വ്യക്തമാണ്. (മുസ്ലിം 4167 ഇബ്നു അബീ
ശയ്ബ 8 / 710, അൽ ഉമ്മാനിയാത് 175, അൽ ഖിലാഫതുർ
റാശിദ മിൻ താരിഖ് ഇബ്നു കമീർ 356).

സുപ്രസിദ്ധ താബിഹുയായ മുഹമ്മദ് ബിൻ സീരീൻ പറഞ്ഞത്
അയ്യൂബുൽ സഖ്തിയാനിയിലൂടെ നിവേദനം ചെയ്യപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്.
ഇമാം അഫദിന്റെ പുത്രൻ അബ്ദുല്ലാഹ് ഉദ്ധരിക്കുന്നു.

"പ്രവാചകാനുചരന്മാരുടെ എണ്ണം പതിനായിരത്തിൽ ഉള്ളപ്പോഴാണ് പ്രശ്നങ്ങളും സംഘർഷങ്ങളും തുടങ്ങുന്നത്. എത്ര കൂട്ടിയാലും അക്കൂട്ടരിൽ നൂറ് ആളുകളെങ്കിലുമേ അതിൽ പങ്കാളികളായിട്ടുള്ളൂ. എന്നാൽ അതൊന്നും എങ്ങനെ വന്നാലും മൂപ്പത് തികയില്ല" ഇവ്വിഷയത്തിൽ വന്നിരിക്കുന്ന ഏറ്റവും ആധികാരികവും പ്രബലവുമായ സന്നദോട് കൂടിയ നിവേദനമാണിത്. മാത്രമല്ല, ഏറ്റവും മാന്യനും ഭക്തനുമാണ് മുഹമ്മദ് ബിൻ സീരീൻ.

ഇമാം ശഅ്ബി പറഞ്ഞതായി അബ്ദുല്ലാഹ് ബിൻ അഹ്മദ് തന്റെ പിതാവിനെ ഉദ്ധരിക്കുന്നു, "ജമൽ യുദ്ധത്തിൽ അലി, ആഇശ, ത്വൽഹ, സുബയ്ർ എന്നിവരെ കൂടാതെ പ്രവാചക അനുചരന്മാരിൽ പെട്ട ആരുമുണ്ടായിരുന്നില്ല. അഞ്ചാമനായി മറ്റൊരാളുണ്ടായിരുന്നുവെന്ന് തെളിയിച്ചാൽ ഞാൻ നുണയനാണ്".

ബദരികളായ എഴുപത് പേർ സ്വിഫ്ഫീനിൽ ഉണ്ടായിരുന്നതായി ഒരാൾ പറഞ്ഞു. അതുകേട്ട അബ്ദുർറഹ്മാൻ ബിൻ ലയ്ല പറഞ്ഞു, "അല്ലാഹുവാണ...! അത് നുണയാണ്. ഞാൻ ഇക്കാര്യം ഹകമിന്റെ വീട്ടിൽ വെച്ച് അദ്ദേഹവുമായി ചർച്ച ചെയ്യുകയുണ്ടായി. അവസാനം ഞങ്ങൾ എത്തിച്ചേർന്നത് ഖുസയ്മ ബിൻ ഫാസിഹ് അല്ലാതെ മറ്റൊരു ബദരി പോലും സ്വിഫ്ഫീനിൽ പങ്കെടുത്തിട്ടില്ല എന്നായിരുന്നു"

ഇബ്നു തയ്മിയ്യ പറയുന്നു, "ഈ നിരാകരണങ്ങളെല്ലാം തെളിയിക്കുന്നത് അവിടെ സന്നിഹിതരായിരുന്ന

സ്വഹാബതിന്റെ എണ്ണം വളരെ ന്യൂനമായിരുന്നുവെന്നാണ്. അതിൽ സഹ്ൽ ബിൻ ഹുനയ്ഫും അബൂ അബ്ദില്ലയും ഉണ്ടായിരുന്നു. എന്നാൽ മുഹമ്മദ് ബിൻ സീരീന്റെ വാക്കുകളാണ് ഏറ്റവും ശക്തവും പ്രബലവും. എണ്ണിയൊപ്പിച്ചാൽ തന്നെ നൂറാളുകളെങ്കിലുമേ അതിലുണ്ടായിരുന്നുള്ളൂ".

ബുകയ്ർ ബിൻ അശ്അജിൽ നിന്ന് ഇബ്നു ബത്താൻ ഉദ്ധരിക്കുന്നു, "ഉമ്മാന്റെ കൊലപാതകാനന്തരം വീടുകളിൽ ഒരുങ്ങിക്കൂടിയ ബദരികൾ പിന്നീട് ഖബറുകിലേക്കല്ലാതെ പുറത്തിറങ്ങിയിട്ടില്ല".

അതുകൊണ്ട്, ഇതെല്ലാം തന്നെ സൂചിപ്പിക്കുന്നത് സ്വഹാബത് രണ്ടാളുകൾക്ക് പിന്നിലായി അണിനിരന്നുവെന്ന തൽപരകക്ഷികളുടെ വാദം ശരിയല്ലെന്നാണ്. അവരിലെ ഏതാനും ചിലരെഴിച്ച് മറ്റെല്ലാവരും യുദ്ധങ്ങളിൽ പങ്കെടുക്കാതെ വിട്ടുമാറി നിൽക്കുകയായിരുന്നു. ജമലിലെയും സ്വിഫ്ഫീനിലെയും യുദ്ധങ്ങളിൽ ഒരു ഭാഗത്തും ചേരാതെ മാറിനിന്നവർ ഫിത്നയുടെ സമയത്ത് അതിൽ നിന്നകന്ന് നിൽക്കാൻ ജനങ്ങളെ ഉപദേശിച്ചവരായിരുന്നുവെന്ന് പ്രബലമായ നിവേദനങ്ങളിൽ നിന്ന് വ്യക്തമാക്കുന്നുണ്ട്. പരസ്പര സംഘർഷങ്ങളെ അവർ ഫിത്നയായാണ് കണ്ടത്. യുദ്ധത്തിന് നേതൃത്വം വഹിച്ച ഖലീഫ അലി പോലും അക്കാദമിയിൽ ആത്മാർത്ഥമായി പശ്ചാത്തപിച്ചതായി നമുക്ക് കാണാനാകും.

സ്വിഫ്ഫീൻ യുദ്ധത്തിൽ പശ്ചാത്തപിച്ച് കൊണ്ട് ഖലീഫ അലി തന്റെ മക്കളായ ഹസനോടും ഹുസയ്നോടും പറഞ്ഞതായി ഇമാം ഇബ്നു തയ്മിയ തന്റെ മിൻഹാജുസ്സുന്നയിൽ ഇങ്ങനെ ഉദ്ധരിച്ചിട്ടുണ്ട്. "ഞാൻ ചെയ്ത ഗുരുതര പാപത്തിന് ഒരു ന്യായവുമില്ല. ഇക്കാര്യത്തിൽ ഞാൻ അതിയായി സൂക്ഷിക്കേണ്ടിയിരുന്നു. യഥാർത്ഥ തീരുമാനത്തിൽ എന്തെങ്കിലും മറ്റുള്ളവരുമായി കൂടിയാലോചിക്കേണ്ടിയിരുന്നു".

സ്വിഫ്ഫീന്റെ രാത്രികളിൽ അദ്ദേഹം ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു, "അബ്ദുല്ലാഹ് ബിൻ ഉമറും സഅദ് ബിൻ മാലികും എടുത്ത നിലപാടുകൾ എത്ര മഹത്തരം?! അവർ ശരിയാണെങ്കിൽ വലിയ പ്രതിഫലമാണവർക്കുള്ളത്. ഇനി തെറ്റ് പറ്റിയെങ്കിലോ, അത് ഗുരുതര പിഴവുമല്ല"

അദ്ദേഹം പറയാറുണ്ടായിരുന്നു, "ഹസൻ... ഹുസയ്ൻ... ഇത് കൈവിട്ടു പോകുമെന്ന് നിങ്ങളുടെ പിതാവ് ഒരിക്കൽപോലും നിനച്ചിരുന്നില്ല. ഇന്നേക്ക് ഇരുപത് കൊല്ലങ്ങൾക്ക് മുൻപ് നിങ്ങളുടെ ഉപ്പ ഇല്ലാതായിരുന്നുവെങ്കിൽ".

എന്നാൽ ഖവാരിജുമായുള്ള യുദ്ധത്തിന്റെ കാര്യത്തിൽ ഖലീഫ അലി ആവേശത്തിലും ആമോദത്തിലുമായിരുന്നു. അവരോടുള്ള യുദ്ധം കൽപിച്ചുകൊണ്ടുള്ള നബിവചനം ഉദ്ധരിച്ചവരിൽ ഒരാൾ അദ്ദേഹമായിരുന്നു. ഒപ്പം, സ്വിഫ്ഫീൻ യുദ്ധത്തിന്റെ കാര്യത്തിൽ തനിക്ക് പ്രമാണങ്ങളുടെ പിന്തുണയുണ്ടായിരുന്നില്ലെന്ന് അദ്ദേഹം തന്നെ പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട്.

മറിച്ച്, തന്റെ ഇജ്തിഹാദായിരുന്നു അദ്ദേഹത്തെ ആ യുദ്ധത്തിലേക്ക് എത്തിച്ചത്. അല്ലാതെ, ആ സമയത്ത് അദ്ദേഹത്തിന്റെ കൂടെയുണ്ടായിരുന്ന ഖവാരിജ് ഭൂരിപക്ഷത്തിന്റെ അഭിപ്രായം മാനിച്ചോ, അവരുടെ നിർബന്ധത്തിന് വഴങ്ങിയോ യുദ്ധത്തിന് ഇറങ്ങുകയായിരുന്നില്ല അദ്ദേഹം.

തന്റെ പേരക്കിടാവായ ഹസനെ കുറിച്ച് നബി പറഞ്ഞതായ ഹദീസ് സ്വഹീഹ് ബുഖാരിയിലുണ്ട്. മിമ്പറിൽ നിൽക്കുകയായിരുന്ന നബിയുടെ അടുത്ത് കൂട്ടിയായ ഹസനുണ്ടായിരുന്നു. ആ കുഞ്ഞിനെ ചൂണ്ടിക്കാണിച്ചു നബി ഇങ്ങനെ പറഞ്ഞു "എന്റെ ഈ മകൻ നേതാവാണ്. ഇവൻ മുഖേന മുസ്ലിംകൾക്കിടയിലെ രണ്ടു വലിയ വിഭാഗങ്ങൾക്കിടയിൽ അല്ലാഹു അനുരഞ്ജനം ഉണ്ടാക്കിയേക്കും" (ബുഖാരി 2704). ഇവിടെ അലിയുടെ കക്ഷിക്കും മുആവിയയുടെ കക്ഷിക്കുമിടയിൽ രഞ്ജിപ്പ് ഉണ്ടാക്കുമെന്നതിന്റെ പേരിൽ നബി ഹസനെ പ്രശംസിക്കുകയും മഹത്വപ്പെടുത്തുകയുമാണ് ചെയ്തത്. മുസ്ലിംകൾക്കിടയിലെ അഭിപ്രായ വ്യത്യാസങ്ങൾക്ക് യുദ്ധമല്ല അനുരഞ്ജനമാണ് ശ്രേഷ്ഠമായ പരിഹാരം എന്ന സൂചനയാണ് ഇവിടെ നബിയിൽ നിന്ന് വ്യക്തമാവുന്നത്. യുദ്ധം അനിവാര്യതയോ അഭികാമ്യതയോ അല്ലെന്ന് ചുരുക്കം.

ഖവാരിജുമായുള്ള യുദ്ധത്തെ പ്രോത്സാഹിപ്പിക്കുകയും കൽപ്പിക്കുകയും ചെയ്ത അതേ പ്രവാചകനാണ് ഇവിടെ യുദ്ധത്തെ നിരുത്സാഹപ്പെടുത്തുന്ന സൂചനകൾ നൽകുന്നത്. ഒരുപക്ഷാത്ത് യുദ്ധത്തിന്റെ പ്രതിഫലത്തെ സൂചിപ്പിച്ച്

പ്രചോദിപ്പിക്കുമ്പോൾ മറുവശത്ത് യുദ്ധം ഉപേക്ഷിക്കുന്നതിന്റെ പേരിൽ പ്രശംസിക്കുകയാണ്.

ഖലീഫ അലിക്കൈതിരെ ഖുറുജ് നടത്തിയ ആഇശ, മുആവിയ തുടങ്ങിയവരെയും, ദീനിൽ നിന്ന് പുറത്തുപോകാൻ വെമ്പൽ കൊണ്ടു കൊണ്ട് അലിക്കൈതിരെ ഖുറുജ് നടത്തിയ ഹുറുറികളെയും ഒരേ സാങ്കേതികതയിൽ വിശേഷിപ്പിക്കുകയും ഒരേപോലെ കാണുകയും ചെയ്യുന്നവരുടെ അഭിപ്രായത്തിന് വിജ്ഞാനത്തിന്റെയും യുക്തിയുടെയും പിന്തുണയില്ല. അല്ലാഹുവിന്റെ ശരീഅത് മാറ്റിവെച്ചു കൊണ്ട് ഇസ്ലാമിക രാജ്യങ്ങളിൽ ഭരണം നടത്തുന്ന ഇക്കാലത്തെ സത്യനിഷേധികളായ ഭരണാധികാരികൾക്കെതിരെ ഖുറുജ് നടത്തുന്ന നീതിമാൻമാരായ മുജ്തഹിദുകളെ ഖവാരിജായി മുദ്രകുത്തുന്ന മുർജിഅയും അനുയായികളും ഈ യാഥാർത്ഥ്യങ്ങൾ മനസ്സിലാക്കേണ്ടതുണ്ട്. അവർ ജാഹിലീങ്ങളുടെയും ശുദ്ധ അക്രമികളുടെയും അഭിപ്രായമാണ് പ്രകടിപ്പിക്കുന്നത്. ജമലിലും സ്വിഫ്ഫീനിലും യുദ്ധം ചെയ്തവരെ കാഫിറും ഫാസിഖുമായി വിശേഷിപ്പിക്കുന്ന റവാഫിദയുടെയും മുഅ്തസിലയുടെയും അണിയിലാണ് ഈ അഭിപ്രായക്കാരുടെ സ്ഥാനം.

ദീനിൽ നിന്ന് പുറത്തു പോയിരിക്കുന്ന ഖവാരിജിൽ പെട്ടവരുടെ കാര്യവും ഇതുതന്നെയാണ്. ഖവാരിജ് എല്ലാവരും ദീനിൽ നിന്ന് പുറത്തുപോയ കാഫിറുകളാണ് എന്ന് ഇസ്ലാമിക സമൂഹത്തിലെ നേതാക്കളും ഉലമയും പറഞ്ഞിട്ടില്ല. എന്നിരുന്നാലും ജമലിലും സ്വിഫ്ഫീനിലും യുദ്ധം ചെയ്ത എല്ലാ സ്വഹാബതിനെയും അവർ

കാഫിറാക്കിയിരുന്നു എന്നത് സുപ്രസിദ്ധമാണ്. എന്നാൽ ജമൽ സിഫ്ഫീൻ യുദ്ധങ്ങളിൽ പങ്കെടുത്ത സഹാബതിനെ മാനിക്കുന്നതിനും ആദരിക്കുന്നതിലും നാം യോജിക്കുകയും, അവർക്കിടയിലെ അഭിപ്രായാന്തരങ്ങളിലും ഭിന്നതകളിലും നാം നാവടക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. അതാണ് ഉത്തമവും ഉദാത്തവുമായ രീതിയെന്ന് നാം മനസ്സിലാക്കുന്നു. പ്രവാചകന്റെ സഹചരത്വം ലഭിച്ച ആ മഹത്തുക്കളുടെ ശരിതെറ്റുകളെ കുറിച്ച് സംസാരിക്കാൻ പോലുമുള്ള യോഗ്യത അവർക്ക് ശേഷമുള്ള താബിഇനും പോലുമില്ലെങ്കിൽ പതിനാല് നൂറ്റാണ്ടുകൾക്ക് ഇപ്പുറമുള്ള നാമാര്?!

ഖവാരിജുമായുള്ള യുദ്ധം കൽപ്പിച്ച നബി വചനം വ്യക്തമാണെന്നിരിക്കെ ബാഗികളോടുള്ള സമീപനത്തെക്കുറിച്ച് ഖുർആനിക വചനം കൃത്യതയോടെ മനസ്സിലാക്കേണ്ടതുണ്ട്. "സത്യവിശ്വാസികളിലെ രണ്ട് വിഭാഗങ്ങൾ പരസ്പരം പോരിടുന്നുണ്ടെങ്കിൽ, അവർക്കിടയിൽ നിങ്ങൾ സന്ധി സ്ഥാപിക്കുക. എന്നിട്ട് രണ്ടിലൊരു വിഭാഗം മറുവിഭാഗത്തിനെതിരെ അതിക്രമം പ്രവർത്തിച്ചാൽ, അതിക്രമം കാണിക്കുന്ന വിഭാഗത്തോട് അവർ അല്ലാഹുവിന്റെ നിശ്ചയത്തിലേക്കു മടങ്ങിവരുന്നത് വരെ നിങ്ങൾ അവരുമായി സമരം ചെയ്യുക. അങ്ങനെ അവർ മടങ്ങിവന്നാൽ, നീതിപൂർവ്വം അവർക്കിടയിൽ സന്ധി സ്ഥാപിക്കുകയും നിങ്ങൾ നീതി പാലിക്കുകയും ചെയ്യുക. നിശ്ചയം, അല്ലാഹു നീതി പാലിക്കുന്നവരെ സ്നേഹിക്കുന്നു." (ഹുജ്റാത്, 49 : 9).

ബാഗികളോട് ആദ്യം തന്നെ യുദ്ധം ചെയ്യാൻ നബി

കൽപ്പിച്ചില്ലെന്നത് ശ്രദ്ധേയമാണ്. എന്തിനും ഏതിനും യുദ്ധം തന്നെയാണ് പരിഹാരമെന്ന് കരുതി ആദ്യം തന്നെ യുദ്ധം തുടങ്ങുകയല്ല വേണ്ടത്. ഭരണാധികാരികളോട് അങ്ങനെ ഉപദേശിക്കുന്ന കൊട്ടാരം മുഹ്തിമാരും ഖവാരിജ് മുർജിഅയും ഇക്കാര്യങ്ങൾ മനസ്സിലാക്കണം. യുദ്ധത്തിനു മുമ്പ് അവരുമായി സംവദിക്കണമെന്നാണ് പൂർവ്വ സൂരികൾ പറയുന്നത്. അവർക്ക് ഹുജ്ജത് സ്ഥാപിക്കണം. ശേഷം മാത്രമേ യുദ്ധം പാടുള്ളൂ. ബാഗികളോട് ആദ്യം തന്നെ യുദ്ധം ചെയ്യുകയും ചെയ്യരുതെന്ന് ഉലമയും ഫുഖഹയും പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട്.

നോക്കുക :

കിതാബുശ്ശാഫിഇ 9 / 271

ഇമാം നവവിയുടെ റൗദതു ത്വാലിബീൻ 7 / 277

ഇമാം മാവർദിയുടെ അൽ ഹൗലുൽ കബീർ 13 / 102

ഇമാം ബഹൂതിയുടെ കശ്ഫുൽ കിനാഅ് 6 / 170

ഇബ്നു ഖുദാമ അൽ മഖ്ദിസീയുടെ ശറഹുൽ കബീർ 66.

എന്നാൽ ഏതെങ്കിലും ഒരു വിഭാഗം യുദ്ധത്തിലേക്ക് എടുത്തു ചാടിയാൽ അവർക്കിടയിൽ രഞ്ജിപ്പുണ്ടാക്കണം. അങ്ങനെ രഞ്ജിപ്പിന് ശേഷവും ഏതെങ്കിലും വിഭാഗം വീണ്ടും അക്രമത്തിലേക്ക് തിരിയുകയാണെങ്കിൽ അവർക്കെതിരെ യുദ്ധം ചെയ്യണം.

ബാഗികളോട് ആദ്യം തന്നെ യുദ്ധം പാടില്ലെന്ന് പറഞ്ഞപ്പോൾ, മറുഭാഗത്ത് വവാരിജിന്റെ കാര്യത്തിൽ സുപ്രസിദ്ധ കല്പന തന്നെയാണ് നബി നൽകിയത്. "അവരെ എവിടെ വെച്ച് കണ്ടാലും നിങ്ങൾ വധിക്കുക. അവരെ വധിക്കുന്നവർക്ക് അന്ത്യനാളിൽ അല്ലാഹുവിങ്കൽ പ്രതിഫലമുണ്ട്" (ബുഖാരി) "അവരെ ഞാൻ കണ്ടുമുട്ടുകയാണെങ്കിൽ ആദ് സമൂഹത്തെ വധിച്ചത് പോലെ വധിക്കും" (ബുഖാരി 3166).

ഖലീഫ അബൂബകറിന്റെ കാലത്ത് സകാത് നിഷേധികളോട് അദ്ദേഹം യുദ്ധം ചെയ്തു. അതിനുള്ള കാരണമായി അദ്ദേഹം പറഞ്ഞത് നബിയുടെ കാലത്ത് നൽകിക്കൊണ്ടിരുന്ന ഒരാടിനെയെങ്കിലും അവർ തരാതിരുന്നാൽ താനവരോട് യുദ്ധം ചെയ്യുമെന്നാണ്. എന്നാൽ അവർ സകാതിന്റെ ബാധ്യതയെ നിഷേധിച്ചവരായിരുന്നില്ല. സകാത് വാജിബാണെന്ന അഖീദ വെച്ചു പുലർത്തുമ്പോൾ തന്നെ അതിന്റെ നിർവഹണ രീതിയിലായിരുന്നു അവർ നിഷേധ സമീപനം സ്വീകരിച്ചത്. അതിന്റെ പേരിലായിരുന്നു ഖലീഫ അബൂബകർ അവരോട് യുദ്ധം ചെയ്തത്.

വവാരിജിനെ തക്ഫീർ ചെയ്യുന്ന കാര്യത്തിൽ അഭിപ്രായവ്യത്യാസം പുലർത്തിയത് പോലെ അവരെ കാഫിറെന്ന് വിളിക്കുന്ന കാര്യത്തിലും ഉലമ അഭിപ്രായാന്തരം പുലർത്തിയിട്ടുണ്ട്. ഖലീഫ അബൂബകറിന്റെ കാലത്തെ സകാത് നിഷേധികൾ കാഫറല്ലെന്ന് ഇബ്നു ഖുദാമ അൽ മഖ്ദിസീ പറയുന്നത് 'അൽ കാഫ് ഫീ ഫിഖ്ഹി'ൽ കാണാം. ഇമാം.അഹ്മദിന്റെ സുന്നനിലും അത്തരം ഒരഭിപ്രായം രേഖപ്പെടുത്തപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്. അവർ കാഫിറാണെന്ന കാര്യം

അഭിപ്രായവ്യത്യാസമുള്ള വിഷയമാണെന്ന് ഇബ്നു ഖുദാമ പറയുന്നു. അതുകൊണ്ടുതന്നെ അഭിപ്രായ വ്യത്യാസമുള്ള വിഷയത്തിൽ തക്ഫീറിന്റെ വിധിതീർപ്പ് അനുവദനീയമല്ലെന്നും അദ്ദേഹം വ്യക്തമാക്കുന്നു. അബൂബകറിന്റെ കാലത്തെ സകാത് നിഷേധത്തിന്റെ വിഷയം കുഫ്റിന്റെ വിഷയമാണോ എന്ന കാര്യത്തിൽ അഭിപ്രായ വ്യത്യാസമുണ്ടെന്ന് ഇബ്നു തയ്മിയ്യയും പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട്.

എന്നാൽ കലാപം നടത്തുന്ന ബാഗികളുടെ കാര്യത്തിലും, അതിർ കവിയുന്നവരുടെ കാര്യത്തിലും അവരെ തക്ഫീർ ചെയ്യാൻ പാടില്ലെന്ന കാര്യത്തിൽ ഉലമക്കിടയിൽ ഇജ്മാഉണ്ട്. ആഭ്യന്തര യുദ്ധനീക്കങ്ങളും കുഴപ്പങ്ങളും ഉണ്ടായിട്ടു കൂടി അവരെ വിശ്വാസികളും സഹോദരങ്ങളുമായാണ് ഖുർആൻ വിശേഷിപ്പിച്ചതെന്ന് ഇബ്നു തയ്മിയ്യ പറഞ്ഞിട്ടുണ്ട്. 1400 ഹിജ്റ വർഷത്തിലെ കുപ്രസിദ്ധമായ കഅ്ബ പിടിച്ചടക്കലിന് നേതൃത്വം നൽകിയ ശയ്ഖ് ജുഹയ്മാനെ കുറിച്ച് അദ്ദേഹം ഖവാരിജ് ആണോയെന്ന് ചോദിച്ചപ്പോൾ ശയ്ഖ് നാസ്തിറുദ്ധീൻ അൽബാനി മറുപടി പറഞ്ഞത് അല്ലെന്നായിരുന്നു.